

Stórar sparingar í SAS

SAS skal spara 5-6 milliardir svenskar krónur í 2010 og 2011. Tað slær forstjórin, Mats Jansson fast í einari samrøðu við Veckans Affärer. Hetta verður neyðugt, skal felagið ná málinum um fýra milliardir í avlopi og eitt avlopsstig upp á 7% í seinasta lagi ár 2011. – Eg rokni við, at vit noyðast at spara 2-3 milliardir í 2010 og 2011, ella 5-6 milliardir í alt. Og tað verður ein enn truplari uppgáva enn tær 14 milliardirnar, sum felagið spardi undir Jørgen Lindegaard, sigur Mats Jonsson við Veckans Affärer.



Íslenska rentan í topp

Íslenski tjóðbankin hevur nú kent seg noyddan at skrúva rentuna enn meiri upp. Seðlabanki hækkaði rentuna við 1,25%, so hon nú er 15%. Tað er økta inflatióin og fallandi krónukursurin, sum fær bankan at hækka rentuna. Hækkaða rentan fœrði beinanvegin til, at krónan hækkaði tvey prosent í virði. Handelsbanken metir rentuhækkanina sum eina økta íslenska tvístøðu. Fíggjarkreppan merkir øktan ótryggleika við fallandi partabrávakursum og vána lántreytir. Ísland verður framman undan mett sum ótrygt fíggjarøki, skrivir Børsen.

Løgtingið fangar sethúsaeigarar í felluni

Teir sethúsaeigarar, sum fáa ein tryggingarskaða, kunnu sleppa undan at gjalda mvg av umvælingini. Men so er vandi fyri, at sethúsini minka í virði, ella at tryggingin verður dýrari

TRYGGINGARSKAÐAR

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

Øll, sum eiga sethús, eru komin í knípu!

Tað var Løgtingið, sum setti allar sethúsaeigarar í knípu, tá ið mvg lógin varð broytt í fjør, so at mvg nú eisini skal betalast av arbeiðslønnum, tá ið hús verða bygt ella umvæld.

Fyrr var onki mvg av arbeiðslønnum, men síðsta summer varð lógin broytt so at nú skal mvg eisini rindast av arbeiðsløn, tá ið hús verða bygt ella umvæld.

Men so kann ein húsaeigari so søkja um at fáa mvg afturgoldið úr lands-

kassanum. Tað merkir, at tá ið eini sethús verða bygd, ella umvæld, kann húsaeigarin søkja um at fáa mvg afturgoldið.

Men hvørt matrikulnummar hevur fingið eina mvg kvotu upp á 150.000 krónur.

Hetta svarar til eina samla arbeiðsløn upp á 600.000 krónur.

Og kvotan fylgir ikki eiganum, men matrikulnummarinum. Tað merkir, at kvotan verður ikki nullstillað, tá ið hús verða seld. Tá ið talan er um nýbygging, verður sostatt neyðugt at brúka tað mesta av kvotuni beinanvegin og tað merkir, at sethúsaeigarin kann vænta at verða noyddur at

Men hvørja ferð, sethúsaeigarin fær mvg afturgoldið, verður tað eisini drigið av kvotuni og tá ið 150.000 eru endurgoldnar til eitt matrikulnummar, verður lokið smekkað aftur.

Sethús minka í virði

Hetta avmarkar møguleikarnar at umvæla sethús og tey bæði tryggingarfeløgini

meta, at hetta fær sethús at minka í virði, alt eftir, hvussu nógv er eftir av mvg kvotuni, tá ið tey kanska einaferð skulu seljast.

Men serliga hevur hetta verið tvørligt í sambandi við tryggingarskaðar.

Tryggingin fær ikki mvg av arbeiðsløn endurgoldið, tí Taks sigur, at tað er bara tann einstaki húsaeigarin, sum kann fáa endurgjald.

Sostatt noyðist tryggingin at betala mvg. Men tað vil hon ikki, tí hon sigur, at tað er ikki tryggingin, sum umvælir húsini, men tann einstaki tryggingartakarin, sum tískil hevur rætt at fáa mvg av arbeiðslønini afturgoldið. Tá ið tryggingin hevur fingið rokningar fyri umvælingar, har mvg fyri arbeiðsløn stendur á, fáa handverkararnir rokningina aftur í høvdið við kravi um, at skriva nýggja rokning, har mvg av arbeiðsløn ikki er við.

Sostatt má handverkarin til húsaeigarar við mvg rokningini, men tað fellur ikki í góða jørð, tí teir siga sum oftast, at teir betala trygging fyri at fáa ein skaða endurgoldnan fult og



heilt og tí vilja teir ikki betala mvg.

Eftir stendur so handverkarin við eini mvg rokning, sum hann ikki veit, hvagar hann skal senda og fyribils hevur hetta rætt og slætt fingið fleiri handverkarar beinleiðis at nokta at gera tryggingarskaðar, tí teir tíma ikki alt roksið við mvg rokningini.

Málið er nú á veg ígjøgnum rættarskipanina, men tað kann taka fleiri ár at fáa eitt endaligt úrslit.

Hinvegin staðfestir tryggingin, at verður endaliga støðan tann, at hon skal

gjalda mvg, verða umvælingarnar nógv dýrari og tí verða tær noyddar at hækka tryggingargjaldið munandi.

Kunnu sleppa undan

Men tað er ein máti at sleppa undan fløkjunum við mvg rokningina av arbeiðslønnum, tá ið tryggingarskaðar skulu umvælast.

Tað kann gerast við eini avtalu millum tryggingina og tryggingartakaran um, at tað er tryggingartakarin, sum biður handverkaran umvæla skaðan og standa fyri rokningini.

Líka mikið, hvussu sethúsaeigarar venda og snarað sær, eru teir fangaðir í eini fellu, sum teir ikki sleppa burturúr. Teir kunnu velja ímillum at fáa eina eyka rokning, teir kunnu velja at sleppa undan rokningini, men so minka húsini í virði, ella teir kunnu sleppa undan øllum rokningum, men so verður tryggingin nógv dýrari

Tá ið tryggingartakarin fær rokningina, kann hann senda Taks umsókn um at fáa mvg av arbeiðslønini afturgoldið.

Restina rokningini verður so send tryggingini.

Men avleiðingin av hesum er, at mvg kvotan minkar og tað fer at koma tryggingartakaranum, aftur um brekkur seinni. Og verða húsini seld, kemur tað næsta eiganum aftur um brekkur, tí hann fær minni mvg kvotu og sostatt eisini verri umstøður at umvæla húsini.

Hava rætt til 300 krónur um dagin

Allir teir mongu føroyingarnir, sum arbeiða og sigla uttanlands, fingi viðhald í eini drúgvari ósemju við myndugleikarnar

FRÁDRÁTTUR

Áki Bertholdsen
aki@sosialurin.fo

Tað er nú greitt, at allir teir mongu føroyingarnir, sum arbeiða uttanlands, ella sigla við útlendskum skipum, skulu hava ein skattfrían frádrátt upp á 300 um dagin.

Og so er tað líka mikið um einasta útreiðsla, teir veruliga hava, eru 10 krónur til eitt krúss av kaffi.

Hetta er nú endaliga staðfest í Eystara Landsrætti.

Einasta treyt er, at viðkomandi er uttanlands í minst 100 dagar um árið, ella er uttanlands í minst tveir mánaðir samanhangandi.

Og hetta kemur væl við hjá øllum teimum hundradtals ella kanska túsundtals arbeiðsfólki, handverkarum og sjófolki, sum forvinna til dagligt breið uttanlands.

Tí Taks hevur annars bara viljað viðurkent, at tær veruligu útreiðslurnar, sum kunnu skjálprógvast, kunnu dragast frá.

Kravdi at fáa alt

Hetta fekk ein sjómann at leggja sak ímóti Taksi, tí hann metti, at samdøgur-

frádrátturin upp á 300 krónur, var ein fastur frádráttur, har tað ikki var neyðugt at skjálprógva útreiðslurnar.

Málið varð reist sum eitt prinsippmál fyri at fáa staðfest endaliga, hvussu reglarnar um samdøgurfrádrátt skulu skiljast.

Málið hevur bæði verið til viðgerðar í skattakærunevndini, í Føroya Kærustovni og í Føroya Rætti og allir partar góvu sjómanninum viðhald.

Allir teir triggir stovnarir staðfestu, at bara skattgjaldarin kundi vísa á, at hann hevði havt útreiðslur av at arbeiða ella sigla uttanlands, skuldi hann kunna draga 300 krónur frá um dagin uttan at skula skjálprógva nakrar útreiðslur.

Tí gjørdi Taks av at royna

málið eina seinastu ferð í landsrættinum.

Í hesum ítøkiliga málinum kundi maðurin staðfesta, at hann hevði havt eina útreiðslu upp á 100 krónur um dagin til kost umborð á skipinum, hann var við.

Hann hevði verið burtur í 225 dagar og tí vildi Taks bara geva honum ein frádrátt upp á 22.500 krónur.

Hinvegin kravdi maðurin at fáa ein frádrátt upp á 300 krónur um dagin í allar teir 225 dagarnar, hann hevði verið burtur.

Sostatt kravdi hann at fáa ein frádrátt upp á 67.500 krónur í alt.

Fastur frádráttur

Málið er nokk so tekniskt

við lógum, kunngerðum og rundskrivum og reglarnar fyri frádrátt eru broyttar fleiri ferðir.

Men fyri at gera eina stutta søgu langa, vísti sjómaðurin á, at frádrátturin upp á 300 krónur var ein fastur frádráttur, sum politiski myndugleikin hevði ásett fyri at gera tað lættari og bíligari at umsita.

Hinvegin fœrði taks fram, at fortreytin fyri at fáa frádrátt er sjálvandi, at talan er um eina veruliga útreiðslu. Átlanin var alla tíðina, at útreiðslurnar skuldu skjálprógvast og at upphæddin upp á 300 krónur um dagin skulu roknað sum eitt hámark.

Tá ið málið varð tikið upp til dóms, kom Landsrætturin til somu niðurstøðu

sum bæði skattakærunevndin, Føroya Kærustovnur og Føroya Rættur.

Og tann niðurstøðan er, at frádrátturin upp á 300 krónur, er ein fastur frádráttur, sum skattgjaldarin ikki hevur fyri neyðini at skjálprógva.

Sostatt er tað endaliga staðfest, at tann, sum er burtur allar 365 dagarnar í einum ári, hevur sostatt rætt til ein frádrátt upp á 109.500 krónur, hóast einasta veruliga útreiðsla, viðkomandi hevur havt, eru 100 krónur til ein hýruvogn.

Á Taksi duga tey ikki at siga, hvussu nógv arbeiðsfólk ella sjófolk, skulu hava pengar aftur frá fyri at hava goldið ov nógv í skatti, tí tey ikki hava fingið fullan frádrátt.